

مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

سازمان مجلی آموزش کشور

بنا آموزش عالی

شماره: ۴۶۱۷ - ۲۰۰۸

دوره جدید، سال ششم، شماره ۲۲، تابستان ۱۳۹۲

۷	ناصر شیربگی	تحلیلی بر منابع سوگیری و خطا در ارزشیابی دانشجویان از اثربخشی تدریس استادان
۲۵	ابوذر حیدری رفعت
علی عنایتی نوین‌فر
امین پروری	ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی دانشکده فنی دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان براساس مدل سروکوال
۴۱	محسن فرمبینی فراهانی
اکبر رهنما
لیلا بهنام جام	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای آموزشی اعضای هیئت علمی و اولویت‌بندی آن
۶۳	حسین صارمی
موسی پیری
جواد مصرآبادی	مقایسه خلاقیت و مهارت تصمیم‌گیری دانشجویان رشته کارآفرینی با دانشجویان سایر رشته‌های دانشگاه تهران
۷۷	زهرا شیریان دستجردی
عباس زارعی	عملکردها، برداشتها و عوامل مؤثر در ارتباط با تحقیقات در آموزش عالی: دیدگاه استادان زبان انگلیسی نسبت به تحقیق
۱۰۷	حسین نجفی	مبانی روش‌شناختی و فلسفی آموزش از دور، نسل‌ها و نظریه‌های آن
۱۲۹	افسانه شهبازی راد
جهانگیر کریمی	رابطه فراشناخت و هوش معنوی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه رازی کرمانشاه

نشریه علمی - تربیتی

مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و اولویت‌بندی آن

Components of Educational Professional Ethics Faculty Members and its Priorities

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۲/۵/۱۲

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۱/۹

Mohsen Farmahini Farahani
Akbar Rahnama
Leila Behnam Jam

محسن فرمehنی فراهانی *
اکبر رهنا **
لیلا بهنام جام ***

Abstract: This study sought to identify and prioritize the educational component of professional ethics from the perspective of the faculty. The research is survey descriptive. Statistical community consists of faculty members of "Shahed University". Half of them are selected through random sampling method as study samples. The data collection tool is questionnaire that has been validated by experts. Reliability has been determined by Cronbach's alpha coefficient, /87. In analyzing the data, SPSS software was used to provide descriptive and analytical statistics. Finally, twenty-four components of educational professional ethics were recognized by the faculty members. The priorities in order include teacher's accountability and teaching students properly. The best way to strengthen professional ethics and try to prepare Charter Moral at the University.

Keywords: professional education, faculty, university ethics, ethics, اخلاق حرفه‌ای، آموزش، هیأت علمی، دانشگاه.

مقدمه

دانشگاه از مهم‌ترین ارکان پیشرفت هر کشوری است که توجه شایانی را می‌طلبد و این در گرو داشتن اعضای هیأت علمی متخصص در رشته‌های مورد تدریس و نحوه آموزش مناسب با هزاره سوم است. تعمیق و گسترش ارزش‌های حاکم بر رفتار علمی و حرفه‌ای در همه سطوح دانشگاهی، می‌تواند موجب افزایش التزام اجتماعی استادان و دانشجویان و اعتماد بیشتر جامعه به دانشگاهیان و سلامت ارتباطات علمی و فعالیت‌های پژوهشی شود. همچنین، موضوعاتی از قبیل اخلاق علمی و مسؤلیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای دانشمندان، بخشی از آموزش و پژوهش‌های علمی تلقی می‌شود. در مراکز آموزش عالی می‌توان در کنار آموزش‌های فنی، تکنیکی و مهارتی در کار، اخلاق حرفه‌ای را نیز در برنامه آموزش آنان گنجانید و بهترین راه برای انتخاب این مهم، نمود این ارزش‌ها در رفتار و گفتار اعضای هیأت علمی دانشگاه‌هاست؛ زیرا قشر جوان با دیدن این خصوصیات مطلوب ارزشی و رعایت آنها از جانب اساتید، تشویق به یادگیری آنها شده و در نهایت این ارزش‌ها در وجود ایشان درونی می‌شود. به نظر می‌رسد فعالیت‌هایی که در سال‌های اخیر با عنوان اخلاق در کار و اخلاق حرفه‌ای انجام گرفته، گام‌های نخستین بوده و به نتایج قابل قبولی دست یافته است. گسترش فعالیت‌های انجمن اخلاق در علوم و فناوری، تأسیس گروه پژوهش «اخلاق حرفه‌ای» در دانشگاه تهران، برگزاری همایش اخلاق کسب و کار در بهمن ۱۳۸۵، و نگارش کتاب‌هایی در این زمینه با عناوین «اخلاق حرفه‌ای»، «موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها» و «سازمان‌های اخلاقی» همگی نشان از رشد چشمگیر این فعالیت دارد.

هدف نخست ادیان الهی نیز آموزش و ارتقای اخلاق و پاک‌گیری معنویت در جامعه انسانی بوده است؛ تا آنجا که پیامبر مکرم اسلام (ص) هدف محوری رسالت خود را تکمیل سجایای اخلاقی در روح و جان و رفتار انسان‌ها می‌داند. در این معنا اخلاق شالوده اصلی زندگی معنوی و بنیاد تعالی و تکاپوی زندگی انسانی به‌شمار می‌آید؛ اما با وجود چنین پشتوانه و گذشته‌ای که اخلاق در آن محور آموزش و عمل، و اشتغال افراد و اجتماع و نقطه جوشان نیروی پویایی جامعه اسلامی و ایرانی بوده است، جامعه کنونی ما از فقدان دفعه‌های اخلاقی در حرف کارکردی خود رنج می‌برد (قراملکی و همکاران، ۱۳۸۶: ۷). ایرانیان عهد باستان نیز بر پایه آموزه‌های

مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای آموزشی اعضای هیأت علمی و اولویت‌بندی آن

بر جای نهاده‌اند (فتح‌الله‌زاده، ۱۳۸۶: ۱۰۷). پای‌بندی به مسؤلیت‌های اخلاقی در مشاغل و سازمان‌ها منوط به شناخت دقیق و متمایز حقوق طبیعی افراد و محیط است و ممیزی اخلاقی در سازمان‌ها بویژه در مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی و فرآیند تولید علم، نیز محتاج مطالعه نظام‌مند است. اخلاقی‌سازی سازمان در تغییر نگرش، افزایش دانش و مهارت مواجهه روشمند و اثربخش با معضلات اخلاقی در سازمان است (ابدی مهر، ۱۳۸۴: ۳). درونی شدن ارزش‌های فرهنگی یک کارمند و معلمان و اساتید می‌تواند راهگشای ایجاد علاقه در معلم و متعلم شود و رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای را جزء ارزش‌های پذیرفتنی از سوی آنان درآورد (لنو و سولومونو، ۲۰۱۰).

اخلاق حرفه‌ای، مجموعه‌ای از آیین‌نامه‌ها و مقرراتی است که عمل اخلاقی برای آن حرفه مشخص و خاص تعریف می‌کند و چارچوبی برای عمل و قضا اخلاقی یا غیراخلاقی هر حرفه محسوب می‌شود. مسؤلیت اخلاقی فرد در زندگی شغلی و محیط شغلی، مناسبات جدیدی را به میان می‌آورد که شامل ارتباط با مدیر بالا دست، همکاران هم سطح، مدیران و دیگر منابع انسانی زیردست، محیط زیست جامعه و سایر افراد و نهادها و مستلزم مناسبات گوناگونی است که آن را اخلاق می‌نامیم. اخلاق حرفه‌ای، مفهومی وسیع‌تر از اخلاق کسب و کار دارد. اخلاق حرفه‌ای مفهوماً، اخلاق در زندگی فردی - شغلی و اخلاق سازمانی را نیز در بر می‌گیرد. هر کس که به کار مشغول است، با سه حوزه اخلاق مرتبط است: اخلاق شخصی، اخلاق شغلی، و اخلاق سازمان، که هر سه اینها زمینه‌های مشترکی دارند (قراملکی، ۱۳۸۶).

بسیاری از افراد معتقدند که اخلاق حرفه‌ای با عنایت به توجه‌ای که به انجام درست دارد، صرفاً بدیهیات (خوب باش، دروغ نگو و ...) را مطرح می‌کند و از رو، اخلاق کسب و کار را جدی نمی‌گیرد؛ در حالی که اخلاق حرفه‌ای می‌تواند عامل بازدارنده قوی باشد (عبداللهی آرائی و ایمانی، ۱۳۸۵: ۲۲۲) و (فرهود، ۱۳۸۶: امروزه دانشمندان اخلاق حرفه‌ای، به جای تعبیر خلق و خوی یا ملکه از تعبیر روح شناختی «الگوی رفتار ارتباطی» استفاده می‌کنند (ماهینی، ۱۳۸۶: ۱۷۸).
ودادهیر و همکاران (۱۳۸۷)، در پژوهشی با عنوان معیارهای اخلاقی در انجام عملی به این نتیجه رسیده‌اند که: رعایت اخلاق حرفه‌ای، ضمن آنکه بر کارکرد تأثیر مثبت دارد اعتماد اجتماعی را نیز تقویت می‌کند.